

Pomoc społeczna w województwie dolnośląskim w 2021 r.

29.07.2022 r.

Celem nadrzędnym pomocy społecznej, jako solidnego instrumentu polityki społecznej państwa, której, w myśl ustawy o pomocy społecznej¹, jest wspieranie osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, z którymi nie są one w stanie poradzić sobie samodzielnie wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Wsparcie, kierowane wobec osób i rodzin będących w szczególnej sytuacji życiowej, jest bez wątpienia bardzo ważnym tematem prowadzonego dyskursu o pomocy społecznej. Podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia beneficjentów pomocy społecznej, zaspokojenia ich podstawowych i niezbędnych potrzeb umożliwiających życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, wyrównanie nadmiernych różnicowań społecznych, to zadania pomocy społecznej. Skutkiem działań pomocy społecznej powinno być eliminowanie wykluczenia społecznego, na rzecz inkluzji społecznej.

Wiedza o problemach społecznych stanowi podstawę do ustalenia hierarchii potrzeb, które powinny zostać zaspokojone w pierwszej kolejności aby poprawić warunki i jakość życia osób należących do grup wykluczonych społecznie. Pozwala ona także na określenie kierunków działań strategicznych zmierzających do rozwoju systemu pomocy społecznej, a w efekcie do integracji społecznej. Aby stopień realizacji postawionych celów polityki społecznej był możliwy, niezbędna jest wnikliwa ocena sytuacji osób będących w trudnej sytuacji życiowej.

Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej²

2,0%

Odsetek osób korzystających
ze świadczeń pomocy społecznej
w woj. dolnośląskim

W 2021 r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 48,0 tys. rodzin, w tym 14,6 tys. na wsi. W skali roku liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmniejszyła się o 5,9%. Z kolei, liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie wyniosła 58,0 tys., tj. mniej o 8,8% niż w 2020 r. Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ukształtował się na poziomie 2,0% (wobec 2,2% w 2020 r. i 2,6% w Polsce w 2021 r.).

W 2021 r. najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej w województwie dolnośląskim, ale także w innych województwach, było ubóstwo. Pomocą z tego tytułu objęto 43,4 tys. osób mieszkających w rodzinach korzystających ze wsparcia, co stanowiło 6,0% w skali kraju. Na dalszych miejscach w tej hierarchii znajdowały się m.in.: bezrobocie (34,7 tys. osób), długotrwała lub ciężka choroba (35,1 tys. osób), niepełnosprawność (27,9 tys. osób) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (21,6 tys. osób). Z kolei, ze wsparcia systemu pomocy społecznej udzielonego ze względu na uzależnienia, które stanowią wciąż aktualny i poważny problem społeczny współczesnego świata, o negatywnych skutkach, skorzystało 6,5 tys. osób, z tego 5,7 tys. w związku z alkoholizmem, a pozostałe 0,8 tys. osób – w związku z narkomanią.

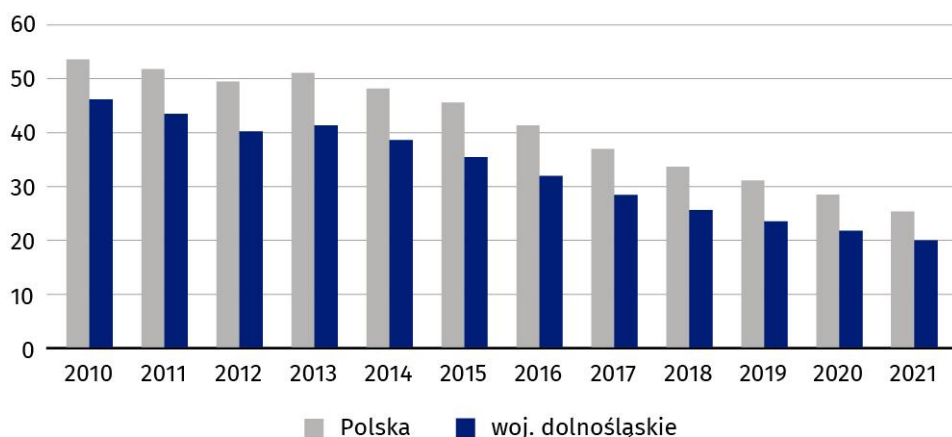
W porównaniu do 2020 r. zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu m.in.: sieroctwa (o 38,7%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (o 11,6%), ubóstwa (o 8,6%), bezrobocia (o 7,2%), niepełnosprawności (o 5,9%), długotrwałej lub ciężkiej choroby (o 4,9%), alkoholizmu (o 2,0%), przemocy w rodzinie (o 0,8%). Zwiększyła się natomiast liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na m.in.: bezdomność (o 4,3%) i narkomanię (o 0,5%).

Najczęstszym powodem korzystania ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593 art. 2, 3 z późn. zm.).

² Dane Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, sprawozdanie MRiPS-03-R.

Wykres 1. Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 ludności

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Odsetek osób, które otrzymywały wsparcie z tytułu ubóstwa, jest ważnym wyznacznikiem sytuacji społecznej w regionie. W 2021 r. na 1000 mieszkańców woj. dolnośląskiego wsparcie z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w rodzinie otrzymało 15 osób (wobec 16 w 2020 r.). Dla porównania, w 2021 r. w kraju na 1000 mieszkańców, wsparcie z systemu pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w rodzinie otrzymało 19 osób (wobec 21 osób rok wcześniej).

Zjawisko ubóstwa jest przyczyną wielu negatywnych skutków. Niskie dochody w rodzinie, niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych powoduje m.in. spychanie tych osób na peryferie życia społecznego, pogorszenie ich stanu zdrowia, wycofanie z życia kulturalnego, edukacyjnego czy publicznego. To tylko wybrane skutki tego zjawiska, które niezdiagnozowane i nieobjęte wsparciem pomocy społecznej mogą spowodować jeszcze większe problemy społeczne w przyszłości. Nagromadzenie problemów wynikających z ubóstwa sprzyja procesom utrwalania, a nawet społecznego dziedziczenia tych negatywnych zjawisk.

W systemie pomocy społecznej niezwykle ważne są usługi i instrumenty wspierające funkcje opiekuńcze i wychowawcze osób i rodzin w czasie trwania sytuacji kryzysowych. Poniżej przedstawiono wybrane informacje o liczbie i strukturze placówek stacjonarnej pomocy społecznej, instytucjonalnej pieczy zastępczej i placówek wsparcia dziennego oraz o zbiorowości osób korzystających z tych form wsparcia³.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej

Pomoc państwa ukierunkowana jest na pomoc osobom i rodzinom, które samodzielnie nie są w stanie przezwyciężyć trudności życiowych. Zakłady pomocy społecznej świadczą na poziomie obowiązującego standardu usługi m.in. bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym opieki z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności. Zakłady, w zależności od tego dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla osób: w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie oraz fizycznie, przewlekłe psychicznie chorych, bezdomnych, uzależnionych od alkoholu, z małoletnimi dziećmi czy kobiet w ciąży.

↑ **10,5%**

Wskaźnik wzrostu liczby mieszkańców stacjonarnej pomocy społecznej r/r

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. na terenie woj. dolnośląskiego działały 132 zakłady stacjonarnej pomocy społecznej (bez filii), które dysponowały 9,3 tys. miejsc, przebywało w nich 8,4 tys. mieszkańców. Liczba zakładów stacjonarnej pomocy społecznej w porównaniu z 2020 r. zwiększyła się o 10,9%, liczba miejsc w tych zakładach wzrosła o 9,5%, a mieszkańców zwiększyła się o 10,5%.

Na terenie woj. dolnośląskiego na koniec 2021 r. działały 132 placówki stacjonarnej pomocy społecznej (tj. 6,6% placówek działających w Polsce). Najwięcej placówek było w mieście Wrocławiu (24), w podregionie wałbrzyskim (43) oraz w podregionie jeleniogórskim (30). Biorąc pod uwagę rodzaj usług, najwięcej w województwie funkcjonowało placówek świadczących

W końcu 2021 r. m.in. w związku z obserwowanymi zmianami demograficznymi wśród placówek stacjonarnej pomocy społecznej najwięcej było zakładów przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku

W 2021 r. na 1000 mieszkańców woj. dolnośląskiego wsparcie z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo w rodzinie otrzymało 15 osób

³ Niniejsze informacje zbierane są w ramach sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego: instytucjonalna piecza zastępcza oraz placówki wsparcia dziennego (formularz PS-01), zakłady stacjonarnej pomocy społecznej (formularz PS-03).

usługi opiekuńcze dla osób w podeszłym wieku, których w 2021 r. było 51, tj. o 12 placówki więcej niż w 2020 r. W województwie stosunkowo dużo było również placówek dla osób przewlekle somatycznie chorych (30 i ich liczba na przestrzeni roku wzrosła o 4 placówki), bezdomnych (22 – tyle samo co rok wcześniej) oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (15, czyli o jedną placówkę więcej niż w 2020 r.).

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej działające na terenie województwa na koniec 2021 r. oferowały 9,3 tys. miejsc dla pensjonariuszy. W skali roku liczba ta zwiększyła się o 801 miejsc.

W końcu 2021 r. w placówkach przebywało łącznie 8,4 tys. pensjonariuszy (z czego ponad połowę (52,3%) stanowili mężczyźni). Ogólna liczba mieszkańców w stosunku do 2020 r. zwiększyła się o 793 osoby. Biorąc pod uwagę typ placówek, najwięcej mieszkańców odnotowano w placówkach dla osób przewlekle chorych (26,4% ogółu). Wśród mieszkańców domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej blisko 65,7% pensjonariuszy stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej. Z kolei, dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowiły zaledwie 2,7% ogółu mieszkańców.

Na koniec 2021 r. w województwie dolnośląskim na umieszczenie w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej oczekiwało 481 osób, podczas gdy rok wcześniej 521 osób.

Zdecydowana większość pensjonariuszy placówek stacjonarnej pomocy społecznej przynajmniej w części partycypowała w finansowaniu swojego pobytu w zakładzie. Odsetek mieszkańców, którzy uiszczali opłatę, przynajmniej w części, za pobyt z dochodów własnych (np. własnej emerytury, renty, zasiłku stałego) zwiększyła się w skali roku z 84,6% w końcu 2020 r. do 85,8% na koniec 2021 r. Ponadto, w końcu 2021 r., 10,7% podopiecznych zakładów stacjonarnej pomocy społecznej opłacała pobyt w pełnej wysokości (wobec 5,7% w końcu 2020 r.). Wśród mieszkańców zakładów były również osoby zwolnione z odpłatności; w końcu 2021 r. było 105 takich osób wobec 197 osób w końcu 2020 r.

Przeciętny pobyt pensjonariusza w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej wyniósł 254 dni (tyle samo co rok wcześniej).

W ciągu całego roku 2021 spośród ogółu mieszkańców placówek u 3,4% osób zdiagnozowano COVID-19 (w 2020 r. – 15,1%), a 44 osoby z tego powodu zmarły (wobec 174 osoby rok wcześniej).

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza, sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej czy interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego (w woj. dolnośląskim nie działają regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne), zapewnia opiekę dzieciom m.in. pozbawionym całkowitej lub częściowej opieki rodzicielskiej, wymagającym specjalistycznej opieki i rehabilitacji czy oczekującym na przysposobienie w rodzinnej pieczy zastępczej.

6,0%

Wskaźnik wzrostu liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych r/r

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. na terenie woj. dolnośląskiego działało 158 placówek opiekuńczo-wychowawczych (wobec 149 rok wcześniej), które dysponowały 2,2 tys. miejsc, a przebywało w nich 2,1 tys. mieszkańców. W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się o 6,8% liczba miejsc w tych placówkach, przy jednoczesnym wzroście ich wychowanków o 6,7%.

Na koniec 2021 r. w woj. dolnośląskim funkcjonowało 12,4% ogółu placówek opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych w kraju. Najwięcej znajdowało się w mieście Wrocławiu (36) i Wałbrzychu (12) oraz powiecie kłodzkim (17). Biorąc pod uwagę rodzaj placówek najwięcej w woj. dolnośląskim odnotowano placówek typu socjalizacyjnego, a następnie rodzinnego. Na koniec 2021 r. stanowiły one odpowiednio 60,1% i 20,3% wszystkich placówek opiekuńczo-wychowawczych w województwie.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w końcu 2021 r. dysponowały łącznie 2,2 tys. miejsc dla podopiecznych, w tym najwięcej ich było w placówkach typu socjalizacyjnego – 1,3 tys., a we wspomnianych wyżej placówkach typu rodzinnego odnotowano tylko 231 miejsc. W relacji do 2020 r. ogólna liczba miejsc zwiększyła się o 139, w tym w placówkach socjalizacyjnych zmniejszyła się o 90, a w placówkach rodzinnych wzrosła o 2. Odnotowano dość duży wzrost miejsc w placówkach interwencyjnych o 27,5% w relacji do 2020 r.

Osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły blisko 66% ogółu mieszkańców stacjonarnej pomocy społecznej

1,3% pensjonariuszy zwolnionych było z odpłatności za pobyt w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (przed rokiem 2,6%)

W woj. dolnośląskim najwięcej było placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych w woj. dolnośląskim w końcu 2021 r. przebywało 2,1 tys. wychowanków, nad którymi sprawowano opiekę rodzicielską poprzez zaspokajanie ich niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych, religijnych. W skali roku liczba wychowanków zwiększyła się o 129 osób. Zdecydowana większość podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych korzystała z placówek socjalizacyjnych – 1,3 tys. dzieci. W placówkach typu rodzinnego, umożliwiających wspólne wychowanie i opiekę liczniemu rodzeństwu przebywało 239 osób.

Na koniec 2021 r. udział dzieci do 18 roku życia w ogólnej liczbie wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej wyniósł 93,1% (wobec 91,3% w 2020 r.), w tym najwięcej było dzieci w wieku 14-17 lat (41,2% ogółu wychowanków wobec 41,6% w 2020 r.). Wśród wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych było 102 dzieci niepełnosprawnych, 130 chorujących przewlekłe, 330 sierot lub półsierot oraz 9 małych matek, przed rokiem odpowiednio: 140, 156, 346 i 11.

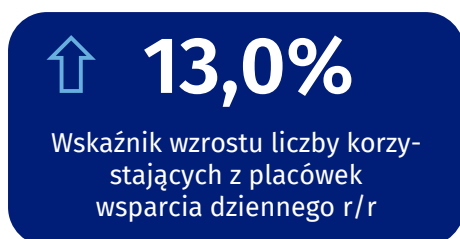
W 2021 r. placówki opiekuńczo-wychowawcze opuściło 762 dzieci w wieku do 18 roku życia (więcej o 13,2% niż rok wcześniej) oraz 228 dzieci w wieku 18 lat i więcej (o 4,6% mniej niż w 2020 r.). Wśród osób niepełnoletnich, najczęstszą przyczyną, dla której podopieczni opuszczali placówki, był powrót na stałe do rodziny naturalnej (266 dzieci), a w przypadku osób pełnoletnich – usamodzielnienie z powodu założenia własnej działalności (130 osób).

Wśród wychowanków placówek najwięcej było dzieci w wieku 14–17 lat, stanowiły one 41,2% ogółu wychowanków

Najczęstszą przyczyną, dla której osoby pełnoletnie opuszczały placówki, było założenie własnej działalności i usamodzielnienie

Placówki wsparcia dziennego

W zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie udzielane jest przez placówki wsparcia dziennego. Niniejsze placówki m.in. organizują zajęcia: socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizują indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne, prowadzą terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię, zapewniają opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. na terenie woj. dolnośląskiego działało 126 placówek wsparcia dziennego, tj. o 7,7% więcej niż przed rokiem. Dysponowały one 3,9 tys. miejsc (o 2,3% więcej niż w 2020 r.). W ciągu całego roku 2021 z placówek wsparcia dziennego skorzystało 3,0 tys. podopiecznych (tj. więcej o 13,0% niż przed rokiem).

W województwie dolnośląskim w końcu 2021 r. działało 126 placówek wsparcia dziennego. W stosunku do 2020 r. ich liczba zwiększyła się o 9 jednostek. Najwięcej placówek tego typu zlokalizowanych było w powiecie wrocławskim (18), mieście Wrocławiu (17) i powiecie kłodzkim (14). Spośród wszystkich placówek wsparcia dziennego najwięcej odnotowano placówek typu opiekuńczego (97 wobec 91 w końcu 2020 r.), z których blisko połowa (45,2% z nich) to placówki pracujące 5 dni w tygodniu.

Do dyspozycji podopiecznych w końcu 2021 r. było 3,9 tys. miejsc (tj. więcej o 88 miejsc niż przed rokiem), z których 71,3% (w końcu 2020 r. – 75,1%) oferowały placówki opiekuńcze.

W 2021 r. z placówek wsparcia dziennego działających na terenie województwa dolnośląskiego skorzystało łącznie 3,0 tys. dzieci i młodzieży. W skali roku liczba wychowanków zwiększyła się o 344 osoby. Najliczniejszą grupę podopiecznych, podobnie jak w 2020 r. stanowili korzystający z placówek typu opiekuńczego. W 2021 r. udział wychowanków placówek opiekuńczych wynosił 66,8% ogółu korzystających i był niższy od notowanego w 2020 r. o 5,4 p. proc.

W 2021 r. liczba wychowanków placówek wsparcia dziennego w skali roku zwiększyła się

Podobnie, jak z placówek opiekuńczo-wychowawczych, tak i z placówek wsparcia dziennego korzystają osoby niepełnosprawne. Według stanu na koniec 2021 r. osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności stanowiły 4,4% wszystkich korzystających z placówek (wobec 3,4% w końcu 2020 r.).

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: dane GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny we Wrocławiu
p.o. Dyrektora Halina Woźniak
tel: 71 371 64 00

Rozpowszechnianie:
Informatorium Statystyczne
tel: 71 371 63 62, 71 371 64 55

Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych

tel. 71 371 63 71

e-mail: A.lczuk@stat.gov.pl

wroclaw.stat.gov.pl

[@WROCLAW_STAT](https://twitter.com/WROCLAW_STAT)

[@USWroclaw](https://www.facebook.com/USWroclaw)

Powiązane opracowania

[Rocznik statystyczny województwa dolnośląskiego 2021](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych](#)

[Atlas Regionów](#)

[Strateg](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Pomoc społeczna](#)

[Dom pomocy społecznej](#)

[Placówka opiekuńczo-wychowawcza](#)

[Placówka wsparcia dziennego](#)